

Bromma kyrka

Landskap/län: Uppland/Stockholms län

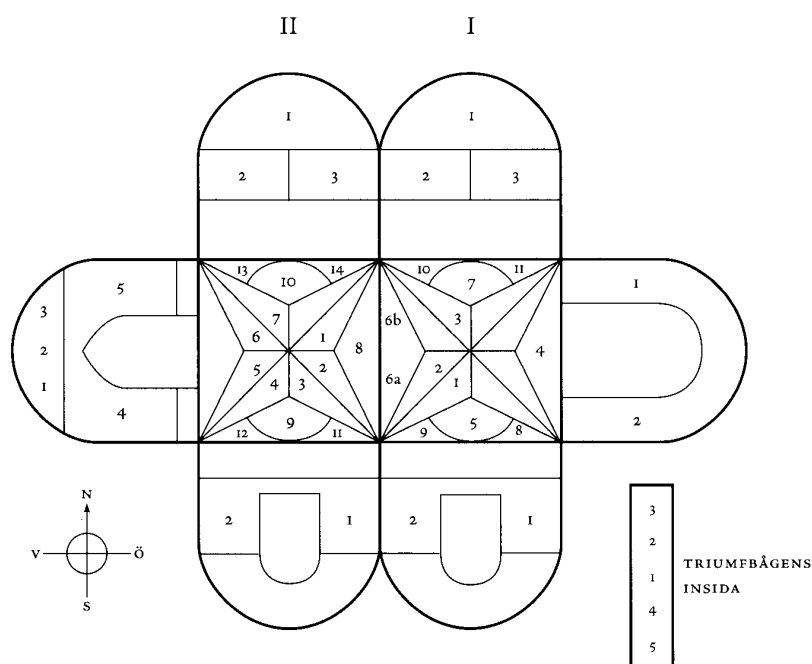
Kyrkoorganisation: Stockholms stift, Bromma församling

Plats: Stockholm (NV), Bromma

Koordinater: 59°21'15.82"N 17°55'14.72"Ö

Målningarnas skapelseperiod: Sena skapelseperioden, slutet av 1480-talet till början av 1500-talet

Målningarnas kondition: God

Kyrkans äldsta delar är från 1100-talets senare del. Den har sedan byggts till i etapper. Under senare delen av 1400-talet slogs två stjärnvalv i långhuset.

De två travéerna i långhuset försågs med målningar. Dessa kalkades senare över, förmodligen så sent som 1852. Vid en restaurering av kyrkan mellan 1901 och 1906 knackades dessa fram och restaurerades hårt av Edvard Bergh. I samband med denna kompletterades målningarna med helt nya tillägg av C.L. Lundén och G. Hallén. Endast målningen av murarmästaren i bågöppningen mellan rundhus och långhus är fri från retuscheringar. 1954 utfördes en omfattande rengöring och konservering. Även 1996 utfördes en rengöring och konservering.

Målningarna idag

Kyrkan har idag två stjärnvalv som är dekorerade. Även väggarna i långhusets två travéer har bevarade målningar. Något dekorerat vapenhus finns inte.

I valvet i rundhuset finns det idag inga målningar. Man har inte heller funnit några målningrester där. Om det har funnits målningar där har dessa antagligen förstörts på 1600-talet.

Målningarnas tillgänglighet

Kyrkan har ingen orgelläktare, men det finns en orgel som är placerad mot väggen på södra sidan av västra väggen. Orgeln skymmer på detta sätt tre tablåer på södra och västra väggarna.

Travé I

Bågen mellan rundhus och långhus

1. Bebudelsen för Joakim (Jakobs protev, s 22).
2. Mötet i den Gyllene porten (Jakobs protev, s 22).
3. Scen med en murarmästare och hans lärning (ej restaurerats).
4. Två kvinnor framför en kyrkport, den ena med två fåglar på ett fat. Scenen är troligen till stor del nymålade och kan möjligen ursprungligen ha föreställt Kristi frambärandse eller Joakim vägras offra i templet. Möjligen föreställer motivet Maria som efter Jesu födelse frambär offer i templet (Luk 2:23–24).
5. Maria tempelgång. Scenen är till stora delar retuscherad och är enligt Nilsén felretuscherad; den kan möjligen ursprungligen ha föreställt Marias födelse.

Valvet

1. Sittande fågel.
2. Gående fågel.
3. Djävul med struthätta.
4. Konungarnas tillbedjan (Matt 2:1–12; jfr BP 3/c) (Nymålade och signerade C.L. Lundin 1906).
5. Mose slår vatten ur klippan (4 Mos 20:2–11; jfr BP 26/f.).
- 6a. Simson bär Gazas stadsportar (Dom 16:1–3; jfr BP 29/i.).
- 6b. Simson bänder isär lejonets käftar (Dom 14:5–6; jfr BP 28/h.).
7. Mannaregnet i öknen (2 Mos 16:4 ff; jfr BP 18/s).
8. Profetbrösbild (nymålade G. Hallén 1906).
9. Profetbrösbild (ansiktet och en del av hatten kan vara original).
10. Profetbrösbild.
11. Profetbrösbild.

Östra väggen

1. Profetbrösbild.
2. Profetbrösbild.

Södra väggen

1. S:t Erasmus martyrium (delvis nymålade).
2. S:t Stefans martyrium (till största delen nymålade 1906 av C. Hallén och C.L. Lundin under E. Berghs ledning).

Norra väggen

1. Jesu Kristi korsfästelse (Matt 27:35; jfr BP 25/e.).
T v dess typologiska förebild, Abrahams offer (1 Mos 22; jfr BP 25/e.).
T h David som hugger av huvudet av Goljat (1 Sam 17:50–51).
2. Nedtagandet av Kristus från korset (Mark 15:46).
Till höger därom Avner dödas av Joab (2 Sam 3:27; jfr BP 21/a.).
3. Kristi uppståndelse (Mark 16:1–8; Luk 24:1–12; jfr BP 29/i.).
Till höger Jona utspys av valfiskens (Jon 2:11; jfr BP 29/i.).

Travé II

Valvet

1. Henok upptages till himlen (1 Mos 5:24; jfr BP 34/.o.).
2. Elias himmelfärd (2 Kung 2:11; jfr BP 34/.o.).
3. Man med fiddla.
4. Man med klubba. Förmodligen felaktigt restaurerat instrument (nymålad och signerad C.L. 06).
5. Lekare med luta.
6. Man med enhandsflöjt och enhandstrumma.
7. Man som blåser säckpipa.
8. Kains och Abels offer (1 Mos 4:3–5) kombinerat med Kain inför Gud (1 Mos 4:9). Abel sågs som en symbol för Kristus, och även för kyrkan. Kain ses som typologisk förebild för Synagogan.
9. Mose visar på kopparormen (4 Mos 21:4–9; jfr BP 25/.e.).
10. Kristi himmelfärd (Luk 24:50–53; Apg 1:9–11; jfr BP 34/.o.).
11. Profetbröstdbild.
12. Profetbröstdbild.
13. Profetbröstdbild.
14. Profetbröstdbild.

Södra väggen

1. Motivet är utplånat (enligt tidigare tolkning två träd).
2. Djävul som håller armarna om två kvinnor, som lyssnar till skvaller.

Västra väggen

1. Jesu intåg i Jerusalem (Matt 21:1–11; jfr BP 14/o).
2. Nymålad inskription.
3. Jesus driver ut månglarna ur templet (Joh 2:13–20; jfr BP 15/p).
4. Jesus tar avsked av sina lärjungar och beger sig till Getsemane (Matt 26:30–36; jfr BP 19/t).
5. Judaskyssen. Petrus och Malkos (Joh 18:10; jfr BP 21/.a.). Jesus håller Malkos avhuggna öra i sin hand.

Norra väggen

1. Gisslandet av Jesus (Matt 27–31).
T v Översteprästen Kajafas och skrivaren (Matt 27:11–26).
T h Petri förnekelse (Matt 26:69–75; Luk 22:55–62; Joh 18:15–18; 18:25–27).
2. Jesu törnekröning (Mark 15:16–19; jfr BP 23/.c.).
3. Jesu korsbärande och Simon från Kyrene (Matt 27:31–37; jfr BP 24/.d.).